

Av.Zühal SİRKECİOĞLU DÖNMEZ
Av.Berfin KÖKALAN
Bestekar Sk.49/5 Kavaklıdere/ANKARA
Tel-3124661814 Fax-3124269986

DANIŞTAY 10.DAİRE BAŞKANLIĞINA

DOSYA NO :E.2025/4192

DAVACILAR

: 1-TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı
Karanfil Sk.No:28/12 Kızılay/ANKARA

2-

3-

VEKİLİ

: Av.Zühal SİRKECİOĞLU DÖNMEZ
Bestekar Sk.No-49/5 Kavaklıdere/ANKARA

DAVALI

: Tarım ve Orman Bakanlığı-ANKARA
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı, No: 161, 06800
Çankaya/ANKARA

KONU

: 22/08/2024 tarih 32640 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan *İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik*'in öncelikle yetki yönünden tümünün iptaline, yetki yönünden sorun görülmediği durumda 1., 2., 3 üncü maddenin a, b, ç, h, i, l ve s bentleri, 4, 5., 6., 7., 8., 9 uncu maddenin 3, 6, 15 ve 21 inci fıkralarının ve 10 uncu maddenin öncelikle yürütülmesinin durdurulmasına ve iptaline, dava konusu yönetmeliğe dayanak yapılan 23/3/2023 tarih 7442 sayılı Kanun'un 37. Maddesi ile değiştirilen 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanununun 8/K maddesinin iptali için somut norm denetim yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne götürülmesi ve yenileme dilekçemizin kabulü istemidir.

AÇIKLAMALAR

: Dava konusu yönetmelik bir bütün (kül) dür ve maddeler birbiriyle ilişkilidir. Ancak, dava konusu yönetmeliğin öncelikle yetki yönünden tümünün iptalini talep etmekteyiz.

Yönetmeliğin konusu, üst üste iki yıl süreyle işlenmeyen tarım arazilerinin Bakanlıkça kiraya verilerek tarımsal üretime kazandırılmasına yönelik usul ve esasları belirlemek biçiminde ifade edilmiştir. Yönetmeliğin dayanağı ise 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı

Kanununun 8/K maddesi olarak gösterilmiştir. Ancak Yönetmelik dayanağı Kanun maddesi Anayasaya açıkça aykırıdır, Hukuka ve Anayasa'ya aykırı olarak alınan yetkiye dayalı Yönetmelikle özel mülkiyet hakkı üzerinde tasarruf edilemez. Kanun Anayasa'ya aykırı olduğundan Yönetmelik de normlar hiyerarşisine aykırıdır. Bu nedenle, işbu iptal davası açılmıştır.

İPTAL NEDENLERİ ve HUKUKSAL DAYANAKLAR

İşlem, yetki, şekil, neden, sebep, konu ve amaç yönünden hukuka aykırıdır.

1-) Yönetmeliğin amaç ve kapsam maddesi, mutlak hak üzerinde malikin tasarruf hakkını ortadan kaldırdığından Anayasa'ya aykırıdır, iptali gerekir.

İnsan haklarına dair tüm zamanları kapsayan hukuki metin, bildiri ve belgelerde/sözleşmelerde özel mülkiyet temel insan hakkı olarak kabul görmüş ve Anayasalarda yerini almıştır. Bizim Anayasamızın da 35 inci maddesi mülkiyet hakkını düzenlemekte olup, bu hakkın kullanımının tek istinası Anayasa'nın 46.maddesidir. " Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir" bunun dışında mülkiyete hiçbir şekilde el uzatılamaz.

Doktrindeki çeşitli görüşler de dikkate alınarak mülkiyet hakkını tanımlayacak olursak; "Sahibine konusu olan eşya üzerinde doğrudan doğruya kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkilerinin tamamını veren ve herkese karşı ileri sürülebilen, tam, mutlak, münhasır bir aynı haktır".

Dava konusu Yönetmeliğin Amaç başlığını taşıyan **birinci maddesi** "(1) Bu Yönetmeliğin amacı, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8/K maddesi uyarınca, üst üste iki yıl süreyle işlenmeyen tarım arazilerinin Bakanlıkça kiraya verilerek tarımsal üretime kazandırılmasına yönelik usul ve esasları belirlemektir.", kapsam başlığını taşıyan **2 nci maddesi** ise(1) Bu Yönetmelik, Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan tarım arazileri hariç olmak üzere, mülkiyeti gerçek ve tüzel kişilere ait olan ve üst üste iki yıl süreyle işlenmeyen tarım arazilerinin, Bakanlıkça tarımsal amaçlı sezonluk olarak kiraya verilmesine ilişkin iş ve işlemleri kapsar." biçiminde düzenlenmiştir. Bu iki maddeye, Anayasa'ya aykırı düzenlenmiş Kanun maddesinin dayanak gösterilmesi Yönetmeliğin Anayasa'ya aykırılığını kendiliğinden ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla Yönetmeliğin birinci ve ikinci maddesi Anayasa'ya ve **hukuka** aykırı olduğundan iptali gerekir.

Yönetmeliğin 3. maddesi dayanak Yasa'nın Anayasa'ya aykırılığı gözetilerek iptali talep edilmektedir.

2-) Yönetmeliğin Tanımlar (4 üncü madde) başlığı altında düzenlenen (a), (b), (ç), (h), (i), (l) ve (s) bentlerinin iptali gerekir.

Arazi kiralama komisyonu (a), arazi tespit komisyonu(b), banka hesabı (ç),kiracı (h), kira sözleşmesi (i), rayiç kira bedeli (l), arazi büyüklüğü tanımları (s); temel ve mutlak hak olan mülkiyet hakkını kamulaştırma yöntemi dışında adeta bir EMLAK OFİSİ oluşturularak, DEĞERLEME UZMANLARI tespit edilip, hak sahibinin rızası dışında tanımadığı kişilerle kira sözleşmesi

düzenlenmesini ve yine kendi rızası dışında oluşturulan hesaplarına ÜFE endeksi uygulanmasını tanımlayan bentlerin iptali gerekeceği açıktır.

Mülkiyet hakkının özüne aykırı oluşturulan komisyon, sözleşme, kira bedeli ve kiracıların tespiti tanımları hak sahibinin iradesi dışında idare ile bilmediğimiz kiracılar arasında cereyan etmekte olup, sözleşme hürriyetine de aykırı olan bu tanımları kabul etmek olanaklı değildir.

3-) Yönetmeliğin 11. Bölümü "**Kiralama İş ve İşlemleri**" başlığı altında; 5.madde "**kiralama yapılacak yerler**" 6. madde "**arazi tespit komisyonu**" 7 nci madde "**kiralanacak tarım arazilerinin tespiti**" 8 madde "**arazi kiralama komisyonu**" 9 uncu madde "**tarım arazilerinin kiralanması**" 10.madde "**tarım arazilerinin rayiç kira bedellerinin tespiti**"ni düzenlemiştir.

Bu bölüm, arazi sahiplerinin rızası hilafına arazi tespit ve kiralama prosedürlerini açıklayan hükümlerden oluşmaktadır. Bir düzenleyici işlemin amaç ve kapsamı hukuka aykırı olunca onu izleyen madde, fıkra, bent altındaki düzenlemelerin cümle cümle hukuka aykırılığını açıklamak hukuk mantığına uygun düşmemekle birlikte açıklamaya çalışalım.

Yönetmeliğin 5-10. madde dahil, malikin/maliklerin rızası hilafına el konulan taşınmazların maliklere dönme ihtimali dahi -Yasa dahil- öngörülmemiştir. Bu eksik düzenleme Yönetmeliğin tümüne sirayet etmiştir. Malik yok yönetmelikte. "Kira"nın hesaba yatması, malikin hak sahibi olarak sahip olduğu hakları ileri sürme hakkına sahip olduğu anlamına gelmemektedir.

A) Kiralama yapılacak yerler başlığı altında düzenlenen **5.madde**, gerekçesi dahi bilinmeksizin salt üst üste 2 yıl ekilmemeyi yeterli görmesi (özel mülkiyetin Anayasal koruma altında olması) hukukun kabul edeceği ne bir gerekçedir ne de bir yöntemdir.

Taşınmazların kiralanması Borçlar Hukukunun konusu olup, malikin rızası dışında 3 üncü kişilere kiralanarak tasarruf hakkı ortadan kaldırılamaz. Burada tasarruf hakkının kısıtlanmasından dahi söz edemiyoruz, tasarruf hakkı tamamen ortadan kaldırılmakta.

B) **6.madde "arazi tespit komisyonu"** oluşumunu düzenlemektedir. En az üçü il/ilçe müdürlüğünde görevli kamu görevlilerinden oluşacak 5 kişilik komisyon marifetiyle verilecek kararlarda oy çokluğu yeterli görülmüştür. Bu komisyonun en az üçü kamu görevlisi diğer ikisinin ise muhtarlardan oluşacağı belirtilmektedir. Bir köy/mahallede bir muhtar olacağına göre diğer muhtar nasıl seçilecektir, burada bir ölçüt getirilmemiştir. Başkasının arazisi üzerinde tasarrufta bulunacak iş bu komisyon neden oy birliği değil de oy çokluğu olarak karar vermektedir. Bu bir yönetim görevi değil tespit işidir, tıpkı bilirkişilik kurumu gibi. Komisyona tıpkı yönetim görevinde olduğu gibi takdir hakkı tanınmıştır bu yetki kabul edilemez, hukuka aykırıdır.

C) 7. madde ile düzenlenen "**kiralanacak tarım arazilerinin tespiti**" ölçütleri açıklıktan uzak, komisyona tanınan yetkiler hukuka aykırıdır.

Tespiti ilişkin tutanaklarda arazinin neden işlenmediğine ilişkin bir bilginin yer almaması durumunu, hukken eksik düzenleme kavramı ile de açıklayamıyoruz. Kiralamaya neden olan ekilmeme gerekçesinden yoksun bir idari işlem kabul edilemez.

Bu maddenin 4.fıkrasının birinci cümleden sonra gelen "...*Arazi sınıfı, parsel büyüklüğü ve verimlilik durumu tarımsal üretim için ekonomik olmayan arazilerin bu durumu tutanak altına alınmak sureti ile o yılki kiralama işlemlerine dâhil edilmeyebilir. Üzerinde tarımsal üretime engel teşkil edecek izinsiz yapı, tesis ve benzeri tespit edilen araziler, 5403 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uyarınca değerlendirilir.*" Bu maddede görüleceği üzere, bir tarım arazisinin kiralamaya konu olabilmesi ya da olmaması için belirlenmiş ölçütler bulunmamaktadır, üstelik 5403 sayılı Yasa'ya yollama yapılırken ilgili hükümler dahi belirli değildir. İzinsiz yapılara ilişkin yaptırımların Belediyeler ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın il Müdürlüğü'nde olduğu bilinmesine karşın bu düzenleme niçin vardır, açıklıktan yoksundur. Bu maddenin uygulanması için de bir yönetmeliğe daha ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Bu maddenin 7 ve 8. fıkralar askı ve itirazları düzenlemiştir. İşlenmeyen tarım arazileri listesi il/ilçe müdürlükleri tarafından beş gün süre ile ilan edileceğini, bunlara ilişkin itiraz sürelerinin de "*ilgili itirazlarını ilan süresi içerisinde Arazi Tespit Komisyonuna yapabilirler. Komisyon bu itirazları üç gün içinde karara bağlar.*" diyerek ilan süresinin aynı zamanda itiraz süresi olduğunu düzenlemiştir. Askıyı 5 gün içinde görmeyen itiraz hakkını kaybetmektedir. Bu kadar kısa süre içinde çiftçinin bilgi sahibi olması ve itiraz edememesi nedeniyle mutlak aynı hakkını kullanamamasının başka bir örneği olmasa gerek. Mülkiyet hakkının idari bir işlem ile yok sayılmasına dair bu düzenlemenin hukuka uygunluğunu savunmak tüm bildiklerimizi unutmak anlamına gelecektir.

D) Kiraya verilecek arazilerin tespitini Arazi Tespit Komisyonu belirledikten sonra 8 inci madde Arazi Kiralama Komisyonu kurmakta. Kiralama işini maddeye göre bu komisyon yapmakta. Bu komisyonda muhtarlara yer verilmemiştir. Bu komisyon da oy çokluğu ile karar vermekte olup, tespit komisyonuna yapmış olduğumuz itirazlar burada da geçerlidir. Kira bedeline ilişkin değerlendirme bu komisyonda yapılacak olması oy birliğini gerektirdiği kanısındayız.

E) "Tarım arazilerinin kiralanması" başlığı altında düzenlenen **9.maddenin de iptali** gerekir. Yukarıda belirttiğimiz üzere, kiralama **Arazi Kiralama Komisyonu** tarafından yapılacaktır. Bu madde arazi tespit komisyonu tarafından ilan edilen arazilerin, kiralama komisyonunca listelenip nasıl kiralanacağına ilişkin yapacağı iş ve işlemleri düzenlemektedir. Madde çok uzun olup 22 fıkrayı içermektedir. Yasa yapma tekniğine aykırı olan bu düzenlemelerin tasnifini yapmanın oldukça güç olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu düzenlemede yine malikin iradesi aranmamıştır. Malike diğer ilgililer gibi yalnızca -bilgi edinme şansı olursa- itiraz hakkı vardır.

Arazi Kiralama Komisyon'una verilen bu maddedeki yetkiler **21.fıkra ile " Bu Yönetmelik kapsamında tespit edilen işlenmeyen tarım arazilerinin kiralanmasına ilişkin il düzeyinde yürütülecek iş ve işlemler, il müdürlüğünün teklifi ve Bakanlık onayı ile genel hükümlere göre taşınmaz ticareti yetki belgesine sahip işletme ve sözleşmeli işletmelere yaptırılabilir."** denilerek devri mümkün hale getirilmiştir. Yani malik yokmuş gibi arazisi üzerinden 3 kişiler serbestçe ticari iş ve işlemler yapabilirler. Bu hüküm dayanak Yasa'ya da aykırıdır. İdareye verilen yetkilerin devrine ilişkin bir hüküm bulunmadığı halde, idarenin kullanacağı kamusal yetkiler özel sektöre devredilemez. Ayrıca, bu kuruluşlara ödenecek komisyon

ücretleri nereden karşılanacak/finanse edilecek bu da yönetmelikte açık değildir.

15.fıkra ile malikin çiftçi kayıt listesinden silinerek hakkı olan tarımsal desteğin kiracıya devredilmesi de hukuka aykırıdır. Çiftçinin iki yıl ekmeme gerekçesi bilinmeden tüm hakları yok sayılmaktadır. Malik, malik olmaktan dolayı haklarını kullanamadığı gibi çiftçi sıfatını da **"Bu maddeye göre kiralanan tarım arazileri Bakanlıkça belirlenen kayıt sistemlerine kaydedilir ve kiracılar bu arazilerle ilgili tarımsal desteklerden yararlandırılır."** biçimindeki düzenleme ile kaybetmektedir.

Dava konusu bu maddenin 3.fıkrası, tarım arazilerinin büyük şirketler aracılığı ile toplanmasının önünü açan maddedir **"Kiralama işlemi, tek bir tarım arazisi parseli bazında yapılabileceği gibi, üretim planlaması kapsamında yetiştirilecek ürün, kiracı potansiyeli ve tarımsal üretimin ekonomik verimliliği dikkate alınarak birden fazla tarım arazisi parselini kapsayacak şekilde de yapılabilir"** hükmü, 6 ncı fıkradaki "Gerçek kişi olarak başvuruda bulunanların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları zorunludur. "düzenlemesi birlikte düşünüldüğünde ortaklarının tabiyeti dikkate alınmaksızın şirketler aracılığı ile tarım arazilerinin kiralanacağı, tekel oluşturulacağı ve sonrasında bu arazilerin elden çıkmasına zemin hazırlanacağı bugünden görülmelidir. Şirketlere kiralamanın önünün açılması demek, tarım arazilerinin yabancılara verilmesi anlamını taşımaktadır. Gerçek kişilerin yabancı şirketlerle baş etmesi mümkün değildir ve bu düzenleme köylere kadar yabancılara daveti anlamına gelir ki bunda ne malikin ne de kamu yararının olduğunu söylemek olanaklı değildir. Kaldı ki yine dayanak Yasa, bu konuda bir yetki devri yapmamıştır.

6.fıkranın da **"İlan edilen tarım arazilerini kiralamak isteyenler, Ek-12'de yer alan Tarım Arazisi Kiralama Talep Formunu eksiksiz olarak doldurarak ilan süresi içerisinde İl Müdürlüğüne başvuru yaparlar. Kiralama başvuruları TED Portalı üzerinden de gerçekleştirilebilir. Gerçek kişi olarak başvuruda bulunanların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları zorunludur. Her başvuru sahibi için; ikamet bilgisi ve arazi varlığı bilgileri TED Portalı üzerinden kontrol edilir."** biçimindeki düzenlemesinin iptali gerekir. Bu düzenleme şirketlere ilişkin bir ölçüt getirmemiştir. Bunun anlamı, şirketlerin kiralama işi yapacakları ve bunların yabancı olup olmadıklarının bir önemi olmadığı anlamına gelmektedir. Bu düzenleme yabancılar tarım arazisinin satışını 30 hektardan fazla satışın yasak olduğu (Tapu Kanunu madde 35) düşünülürse bu kısıtlamanın delinmesi için harika bir yöntem olsa gerek. Kötüye kullanılacak bu düzenlemenin iptali gerekeceği açıktır.

F) Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde düzenlenen "tarım arazilerinin rayiç kira bedelinin tespiti" de malik aleyhine bir düzenlemedir. Burada sanayide kullanılan üretici endeksinin tarım alanında kullanılması garabeti bir yana, somut koşullar göz önüne alınmadan belirlenmiş kriterlerdir. Tarım arazilerinde kiralama yöntemi kabul görmüş bir uygulama değildir. Daha çok yarıcılık yöntemi geçerli olan ülkemizde, kiracılık kavramı yabancıdır. Bu nedenle, serbest piyasadan yararlanılacak bir durum zaten bulunmamaktadır. İşin içine bir de değerlendirme uzmanlarının katılması anlaşılabilir olmaktan uzaktır. İnsanın akıllı, bu kanun maddesi ile amaçlanan gerçek neden nedir sorusunu tekrar tekrar soruyor.

4-) Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanununun 8/K maddesi Anayasanın Mülkiyet Hakkını düzenleyen 35.maddesine aykırıdır. **Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu**

haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Anayasanın 13.maddesinde de “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 1 No.lu Protokol'ün "Mülkiyetin korunması" kenar başlıklı 1.maddesinin ilgili kısmı da şöyledir: "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

2023 yılında çıkarılan 7442 sayılı kanun ile dava konusu Yönetmeliğin dayanağı olan fıkralar eklenmiştir. Buna göre Bakanlık; *Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan tarım arazileri hariç olmak üzere, mülkiyeti gerçek ve tüzel kişilere ait olup, hisselilik, mülkiyet ihtilafı, parçalılık, tarımsal faaliyete son verilmesi, göç veya başka bir sebeple üst üste iki yıl süreyle işlenmeyen tarım arazilerini tespit ederek, ekonomiye kazandırılması ve kamu yararına kullanılması için bu arazileri kira geliri arazi maliklerine ait olmak üzere ve arazinin vasfının değiştirilmemesi şartıyla sezonluk olarak rayiç bedelden aşağı olmamak üzere kiraya verir.*

Kiralama öncelikli olarak kiraya verilecek arazinin bulunduğu yerleşim yerinde ikamet edenlere ya da 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen sivil toplum kuruluşlarına ve meslek odalarına yapılır. Bakanlık kiralama işlemlerini genel hükümlere göre taşınmaz ticareti yetki belgesine sahip işletme ve sözleşmeli işletmelere de yaptırabilir. Bu maddeye göre kiralanan araziler Bakanlıkça belirlenen kayıt sistemlerine kaydedilir ve kiracılar bu arazilerle ilgili tarımsal desteklerden yararlandırılır.

Kiralanacak arazilerin rayiç kira bedelleri ve kiralayanların yetiştirebilecekleri ürün veya ürün grupları Bakanlık il veya ilçe müdürlükleri tarafından mahallinde veya elektronik ortamda ilan edilir. Öncelikli gruplardan birden fazla istekli çıkması halinde en yüksek teklifi verene kiralanır. Öncelikli gruplardan istekli çıkmaması halinde diğer isteklilerden en yüksek teklifi verene kiralanır.

Arazi maliklerine veya hak sahiplerine ulaşılamaması halinde kira bedelleri araziye özgülenererek bir kamu bankası nezdinde açılacak vadeli hesaba yatırılarak nemalandırılır. Mülkiyeti ihtilafı arazilerde ihtilafın giderilmesi halinde biriken kira geliri ve ferileri hak sahiplerine dağıtılır.

Kiralanacak arazilerin; sınıfı, parsel büyüklüğü, verimliliği gibi hususlar dikkate alınarak tespit edilmesi, kiralama usul ve esasları, kira bedellerinin ve sürelerinin belirlenmesi ile kiralamaya ve kira gelirlerinin hak sahiplerine dağıtımı ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Kanun hükmü Mülkiyet hakkının özüne dokunmaktadır. Bu nedenle iptali için Anayasa Mahkemesine gönderilmesini talep ediyoruz. Kanun Anayasa'ya aykırı olunca dava konusu yönetmelik düzenlemesi de Anayasal hakkın özüne dokunmaktadır.

Esasen çiftçinin mülküne izinsiz müdahale edilmektedir, bir tür fiili el atma söz konusudur. Yönetmelik

belirsiz hükümler içermektedir. Oysa hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin ön koşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir. Kanuna aykırı olarak Kanun hükümlerinin amacı ve kapsamını aşan bir Yönetmelik çıkarılmıştır. 5403 sayılı Kanunun 8/K maddesi Tarımsal arazi edindirme iş ve işlemleri başlıklı olup 2014 yılında, Bakanlığın, yeter gelirli tarımsal arazileri ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan azami oranda verimli kılmak ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğünü artırmak için gerekli tedbirleri alacağı; tarım arazilerinin değerinin tespiti, kredi temini, ortakçılık, yarıcılık, kiracılık işlerinin düzenlenmesi, kira bedellerinin tespiti ve üretime yönlendirilmesi, arz talep listelerinin oluşturulması, alıcı, satıcı ve kiracıların anlaşmaları konusunda doğrudan aracılık yapılması, bu alanda ilgili kamu idareleri ile yürütülecek politikalar konusunda iş birliği yapılması ve kredi işlemlerine teknik destek sağlanması gibi iş ve işlemleri yapacağı şeklinde düzenlemeler getirilmiştir. Dava konusu Yönetmelikte ise *Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan tarım arazileri hariç olmak üzere, mülkiyeti gerçek ve tüzel kişilere ait olan ve üst üste iki yıl süreyle işlenmeyen tarım arazilerinin, Bakanlıkça tarımsal amaçlı sezonluk olarak kiraya verilmesine ilişkin iş ve işlemleri kapsadığı, arazinin vasfının değiştirilmemesi ve kiralayan tarafından tarımsal üretimde kullanılması şartıyla bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde Bakanlıkça sezonluk olarak kiraya verileceği* yer almaktadır. **Bu nedenle Yönetmeliğin kendisinin de iptali gerekir.**

. 5-) Müvekkil Oda, kaynağını Anayasadan alan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olup, üyelerinin tüm toplumsal, ekonomik ve mesleki sorunları ile doğrudan ilgilenmekle yükümlüdür. Ayrıca ülkemizin tarımsal kaynaklarının, topraklarının korunması için gereken her türlü girişimde bulunmakla yükümlüdür.

7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun, Ziraat Yüksek Mühendislerinin toprak muhafazasına ilişkin hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya yetkili olduklarını düzenlemiştir. Ziraat Mühendislerinin Görev Ve Yetkilerine İlişkin Tüzükte, toprak ve su muhafazasının toprak bilimi alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri tarafından yapılacağı, hükmü yer almaktadır. 06.04.2005 Tarih, 25778 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6.maddesine göre de; Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Odanın amaç ve görevleri arasındayılmıştır. Bu bağlamda müvekkil ODA tarım topraklarının kaybına neden olacak her türlü düzenlemenin karşısındadır.

Anayasa'nın 125. maddesinde belirtildiği üzere, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. Hukuk devletinde, idarenin hukuka uygunluğunun sağlanmasında en etkin araçlardan biri iptal davalarıdır. İptal davalarındaki subjektif ehliyet koşulu doğrudan doğruya hukuk devletinin yapılandırılması ve sürdürülmesine ilişkin bir sorun olup, bu koşulun idari işlemlerin iptal davası yoluyla denetlenmesini etkilemeyecek şekilde anlaşılması gerekmektedir.

Danıştay 8.D.nin 15/06/2015 tarih E.2013/5018 K.2015/2672 sayılı kararına göre de; Özellikle çevre, tarih ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını ilgilendiren konularda dava açma ehliyetinin geniş yorumlanması çevreyi geliştirmeyi, çevre sağlığını korumayı ve çevre kirliliğini önlemeyi Devlete bir ödev olarak veren, ayrıca herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu belirten Anayasa'nın 56. maddesinin zorunlu bir sonucudur.

06/04/2005 günlü, 25778 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Ana Yönetmeliği'nin 6. maddesinde, Ülke tarımı ve tarımsal üretim kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve verimli kılınması, kırsal nüfusun toplumsal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, kırsal ve tarımsal gelişime yönelik strateji, politika, program ve proje oluşturulması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla her türlü girişim ve etkinlikte bulunmak, Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Yukarıda yer verilen 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 1. maddesinde; Birlik ve Odaların kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olduğu belirtilmiş olup, dolayısıyla davacı Odanın kamu yararını koruma görev ve yükümlülüğü bir kamu kurumu olmasının doğal sonucudur.

Diğer Müvekkiller Hacı Ahmetler Köyünde çiftçilik yapmakta, kendi arazilerini ekip biçmektedirler.Bu nedenle iş bu davayı açmakta menfaatleri bulunmaktadır. Müvekkiller, Düzce ili, Merkez ilçesi, Beyköy Beldesi sınırları içinde bulunan 210,26 hektarlık alanın "Düzce OSB Genişleme Alanı" olarak kullanılması için tarım dışı amaçla kullanılmasına izin verilmesine ilişkin işlemin iptali talepli davada davacı olarak yer almışlar ve menfaatleri kabul edilmiştir. Bolu İdare Mahkemesince verilen 29/03/2023 tarih ve E:2022/385, K:2023/399 sayılı kararının istinaf talebi de Ankara BİM 6.İDDK E.2023/1390 K.2024/1237 sayılı dosyasında görülmüştür. Gene Düzce ili, Merkez ilçesi, Arapçiftliği ve Sarayyeri Mahalleleri sınırları içerisinde kalan 39,7107 hektarlık alanın "düşük yoğunluklu konut alanı ve kuzeybatı çevre yolu" için tarım dışı amaçla kullanılmasına izin verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan Bolu İdare Mahkemesinin E:2022/348 sayılı dosyasında da davacıdırlar ve bu dosya da Ankara BİM 6.İDDK E.2023/2294 K.2024/1692 sayılı dosyasında görülmüş ve müvekkillerimin menfaat ilişkisinin varlığı kabul edilmiştir (**Mahkeme karar örnekleri**). Menfaat ilişkisi müvekkillerimin çiftçi olmalarıdır, kendi tarım arazilerini ekip biçmeleridir. Yönetmelikte mülkiyeti gerçek veya tüzel kişilere ait olan tarım arazilerinin kiralanabileceği hükmü bulunmaktadır. Dolayısıyla iş bu davayı açmakta menfaatleri vardır.

Dava dilekçemizde iptali gerekçelendirilmeyen fıkra düzeyindeki düzenleme ve yürürlük maddeleri,

gerekçelendirdiğimiz maddelerin iptali durumunda uygulama olanağı bulamayacağından ayrıca gerekçelendirilmemiştir.

HUKUKİ NEDENLER : Anayasa, 5403 sayılı kanun, yönetmelik ve ilgili tüm mevzuat

SONUÇ : Yukarıda açıklanan ve re'sen dikkat edilecek nedenlerle, 22/08/2024 tarih 32640 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan *İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik*'in öncelikle yetki yönünden tümünün iptaline, yetki yönünden sorun görülmediği durumda 1., 2., 3 üncü maddenin a, b, ç, h ,i ,l ve s bentleri, , 4, 5., 6., 7., 8., 9 uncu maddenin 3, 6, 15, ve 21 inci fıkraları ve 10 uncu maddenin öncelikle yürütülmesinin durdurulmasına ve iptaline, dava konusu yönetmeliğe dayanak yapılan 23/3/2023 tarih 7442 sayılı Kanun'un 37. Maddesi ile değiştirilen 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanununun 8/K maddesinin iptali için somut norm denetim yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne götürülmesi, yenileme dilekçemizin kabulü ve yargılama giderlerinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini saygı ile dilerim.

Av.Zühal SİRKECİOĞLU DÖNMEZ
Davacılar Vekili

Eki : Mahkeme karar örnekleri